

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до проходження навчальної практики з біржової діяльності
для студентів ОС «Бакалавр»**

**ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

Київ 2021

УДК 339.172:371.214.114

Викладено методичні вказівки і вимоги до оформлення звітів з навчальної практики з біржової діяльності для студентів ОС Бакалавр ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Рекомендовано вченою радою економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (*протокол № 8 від 14.05.2021р.*).

Укладачі: канд. ек. наук, професор М.О. Солодкий

канд. ек. наук, доцент В.О. Яворська

Рецензенти: канд. ек. наук, доцент Панкратова Л.Л.

канд.ек. наук, доцент Олійник Л.А.

Методичні вказівки до проходження
навчальної практики з біржової діяльності
для студентів ОС Бакалавр
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Відповідальний за випуск: В.О. Яворська

Зміст

Вступ.....	4
Розділ I. Теоретичні та методичні основи проходження навчальної практики.....	7
1.1 Опис навчальної практики.....	7
1.2 Програма та структура навчальної практики з біржової діяльності	8
1.3 Методи проведення навчальної практики.....	10
Розділ II. Порядок виконання навчальної практики та підготовка і захист звітів	11
2.1. Організація проведення навчальної практики.....	11
2.2. База навчальної практики.....	12
2.3. Відповідальність під час проведення навчальної практики	13
Розділ III. Порядок виконання індивідуальних завдань та вимоги до оформлення звіту і щоденника з навчальної практики.....	16
3.1. Методичні рекомендації до проходження навчальної практики	16
3.2. Структура та зміст звіту з навчальної практики.....	16
3.3. Вимоги до оформлення звіту з навчальної практики.....	19
3.4.Вимоги до захисту звіту з навчальної практики.....	24
3.5. Оцінювання результатів навчальної практики	25
Список рекомендованих джерел.....	27
Додатки.....	29

Вступ

Важливою складовою практичної підготовки висококваліфікованих фахівців зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є навчальна практика. Вона є формою ознайомлення студентів з умовами та характером здійснення біржових операцій на провідних міжнародних та вітчизняних біржах.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є основною складовою якісної підготовки фахівців у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

До основного нормативного забезпечення проведення навчальної практики слід віднести:

- Закон України «Про вищу освіту»;
- Закон України «Про освіту»;
- Стандарт вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів в Україні»;
- Освітньо-професійна програма і навчальний план зі спеціальності;
- Положення НУБІП України;
- Інструкції з охорони праці, тощо.

Навчальна практика передбачає безперервність та послідовність її організації і проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього ступеня «Бакалавр».

Метою навчальної практики є ознайомлення студентів із сучасними методами та формами організації біржової діяльності, формування теоретичних знань та професійних компетентностей для здійснення успішної професійної діяльності на біржовому ринку в умовах нових вимог та викликів.

Основними завданнями проходження навчальної практики з біржової діяльності є:

- ознайомлення із практичними аспектами організації і регулювання біржової діяльності;

- формування умінь використовувати теоретичні знання на практиці та робити висновки на підставі аналітичних звітів;

У результаті проходження навчальної практики з біржової діяльності студенти повинні **знати**:

- нормативно-правову базу та систему регулювання біржової діяльності;
- принципи організації укладання та виконання біржових угод;
- технологію здійснення біржових операцій на провідних міжнародних та вітчизняних товарних і фондових біржах;
- електронну технологію біржової торгівлі;
- особливості відбору біржових інструментів для інвестицій та управління ціновими ризиками;
- методику формування аналітичних звітів фундаментального аналізу біржової кон'юнктури.

На підставі отриманих знань студент повинен **вміти**:

- вільно користуватись біржовою інформацією для здійснення біржових операцій;
- аналізувати стан біржової кон'юнктури;
- здійснювати аналітичну діяльність, а саме складати аналітичні звіти про основні біржові активи;
- здійснювати відбір та формування інвестиційного портфелю з біржових інструментів;
- використовувати у практичній діяльності методи фундаментального аналізу;
- використовувати у практичній діяльності методи технічного аналізу;
- здійснювати ведення базису;
- розробляти спекулятивні стратегії;
- здійснювати оцінку інвестиційних стратегій на біржових ринках.

Набуття компетентностей:

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

СК 12. Здатність до аналітичної, торговельної та інвестиційної діяльності на міжнародних та вітчизняних біржових товарних майданчиках.

Розділ І. Теоретичні та методичні основи проходження навчальної практики

1.1. Опис навчальної практики з біржової діяльності

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітній ступінь	Бакалавр
Характеристика навчальної практики	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	60
Кількість кредитів ECTS	2
Форма контролю	Залік
Кількість тижнів	2
Кількість годин на день	5

1.2. Програма та структура навчальної практики з біржової діяльності

№	Зміст і види роботи	Тижні/ Дні	Розподіл годин		
			Практичні заняття	Самостійна робота	Всього
1	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується біржова діяльність. Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базі практики. Визначення завдань навчальної практики та ознайомлення з вимогами до проходження навчальної практики.	1/1	5	1	6
2	Ознайомлення із провідними біржовими платформами. Вивчення особливостей використання фундаментального аналізу у біржовій діяльності. Оформлення щоденника навчальної практики. Ознайомлення з вимогами до підготовки звіту про практику.	1/2	5	1	6
3	Підбір біржових інструментів для формування інвестиційного портфелю біржового трейдера. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних біржових інструментів. Оформлення щоденника практики. Робота над індивідуальними завданнями.	1/3	5	1	6
4	Фундаментальний аналіз відібраних для інвестиційного портфелю біржових інструментів. Формування аналітичного звіту та характеристика відібраних біржових інструментів. Формування бази даних за	1/4	5	1	6

	індивідуальними завданнями. Оформлення щоденника практики.				
5	Ознайомлення з особливостями інвестиційної діяльності на біржовому ринку. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики. Робота над індивідуальними завданнями.	1/5	5	1	6
6	Ознайомлення з інструментарієм технічного аналізу на біржовому ринку. Побудова графіків та відображення цінових трендів. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики. Робота над індивідуальними завданнями.	2/1	5	1	6
7	Ознайомлення з фігурами технічного аналізу. Побудова графіків та відображення фігур технічного аналізу на цінових графіках. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики. Робота над індивідуальними завданнями.	2/2	5	1	6
8	Ознайомлення з методикою оцінки відносної величини прибутку/збитку за відібраними для індивідуальних завдань біржовими інструментами. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики. Робота	2/3	5	1	6

	над індивідуальними завданнями.				
9	Оформлення щоденника практики. Робота над індивідуальними завданнями. Систематизація зібраної інформації для звіту з навчальної практики за встановленими вимогами.	2/4	5	1	6
10	Оформлення звітної документації: звіту практики, індивідуальних завдань, щоденника практики. Захист звіту навчально практики.	2/5	5	1	6
Всього			50	10	60

1.3. Методи проведення навчальної практики

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчальної практики використовуються наступні методи навчання:

- пояснення, обговорення, демонстрація;
- практичні кейси, дискусії, розрахункові завдання;
- підготовка аналітичних звітів, презентації.

Застосування методики проблемного навчання та технологій дистанційного навчання.

Розділ II. Порядок виконання навчальної практики та підготовка і захист звітів

2.1. Організація проведення навчальної практики

Навчальна практика з біржової діяльності проводиться після вивчення дисципліни «Біржова діяльність» в 4 семестрі на 2 курсі з метою формування практичних навиків з основ біржової діяльності.

Навчальна практика з біржової діяльності у Національному Університеті біоресурсів і природокористування України регламентується наступними положеннями:

- Про організацію освітнього процесу в НУБіП України (оновлене) від 03.03.2021р.

- Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України від 12.04.2016р.

- Порядок проведення практичної підготовки у навчально-дослідних господарствах НУБіП України від 26.02.2020р.

- Порядок проведення лабораторних та практичних занять у навчальних (навчально-науково-виробничих) лабораторіях НУБіП України від 26.02.2020р.

- Порядок проведення практичного навчання студентів НУБіП України у весняному семестрі 2020-2021 навчального року в умовах карантинних обмежень від 13.04.2021 р.

Згідно з навчальним планом для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» навчальна практика з біржової діяльності передбачена тривалістю 2 тижні та в обсязі 60 годин.

Навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра організації підприємництва та біржової діяльності. На початку практики студенти отримують інструктаж з охорони праці. Для поглиблення отриманих знань використовуються інтернет-ресурси провідних бірж та аналітичних агентств.

Контроль за роботою студентів під час навчальної практики здійснює керівник практики. Студент при проходженні навчальної практики повинен

згідно з вимогами програми практики оформити письмовий звіт про проходження навчальної практики, представивши його на кафедру організації підприємництва та біржової діяльності та своєчасно скласти залік з практики у вигляді захисту звіту, під час якого перевіряються набуті знання і вміння.

2.2. База навчальної практики

Навчальна практика з біржової діяльності для студентів ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «Бакалавр» проводиться в НУБІП України на кафедрі організації підприємництва та біржової діяльності Економічного факультету на базі Навчально-науково-виробничої лабораторії «Біржової діяльності і торгівлі» (далі ННВЛ «Біржової діяльності і торгівлі»).

ННВЛ «Біржової діяльності і торгівлі» функціонує на економічному факультеті з 2007 року. Лабораторія має оснащена необхідним матеріально-технічним забезпеченням, а саме комп'ютерним класом з виходом в мережу інтернет. Студенти мають можливість користуватись в он-лайн режимі котируваннями провідних бірж світу та виконувати поставлені керівником практики завдання під час проходження навчальної практики.

Основними біржовими платформами є:

- Чиказька біржова платформа (CME Group);
- Біржова платформа Нью-Йоркської фондової біржі;
- Торгівельна платформа NASDAQ;
- Українська біржа;
- Платформи аналітичних агентств Finviz, Barcharts, тощо.

2.3. Відповідальність під час проведення навчальної практики

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальної практики покладається на керівників практики, призначених кафедрою організації підприємництва та біржової діяльності НУБІП України. Безпосередньо організацію навчальної практики та контроль за її проведенням здійснюють завідувач, НПП кафедри організації підприємництва та біржової діяльності. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені НПП кафедри.

До обов'язків керівника навчальної практики входить:

- контроль за підготовленістю бази практики;
- забезпечення проведення усіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику;
- інструктаж про проходження практики;
- ознайомлення студентів з програмою практики;
- забезпечення індивідуальними завданнями студентів;
- надання студентам-практикантам необхідних документів (програма, щоденник, календарний план, методичні рекомендації);
- повідомлення студентів про систему звітності з практики, яка затверджується кафедрою, а саме: подання письмового звіту, заповнення щоденника практики;
- консультування студентів протягом проходження навчальної практики;
- забезпечення високої якості проходження навчальної практики студентами згідно з програмою;
- контроль та забезпечення відповідних умов проходження навчальної практики студентів, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- контроль за виконання студентами програми практики;
- методичне керівництво збором інформаційно-аналітичних, статистичних, звітних матеріалів;
- інформування кафедри про хід практики;

- методичне і наукове керівництво підготовкою звітів проходження практики;
- організація захисту студентами звітів;
- прийняття заліків із практики у складі відповідної комісії;
- подання на кафедру письмового звіту про проведення практики із зазначеними пропозиціями від студентів щодо поліпшення практики.

Обов'язки студентів під час проходження практики:

- брати участь в організаційних заходах перед початком навчальної практики, одержати необхідну документацію з проходження практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно відвідувати базу навчальної практики;
- погодити з керівником практики від кафедри графік виконання програми та суворо його дотримуватися;
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази навчальної практики;
- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки;
- регулярно консультиватись з керівником практики від кафедри, виконувати його розпорядження та рекомендації;
- в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника;
- вести щоденник встановленої форми (додатоки), в якому записувати виконану роботу;
- написати, оформити та захистити звіт з практики.

Перед початком навчальної практики студент має отримати на кафедрі: програму практики, індивідуальне завдання, щоденник з практики. В перший день навчальної практики студент має пройти на кафедрі інструктаж з техніки безпеки і охорони праці.

Після закінчення навчальної практики студент повинен подати на кафедру:

- щоденник з практики;
- звіт про проходження практики.

Під час навчальної практики з біржової діяльності студенти мають:

- систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день роботи;

- підготувати та надати на кафедру організації підприємництва та біржової діяльності таку звітність:

- звіт про проходження навчальної практики;
- щоденник з практики.

Студент, який не виконав програму навчальної практики, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при захисті звіту, направляється повторно на навчальну практику під час студентських канікул або відраховується з університету.

Розділ III. Порядок виконання індивідуальних завдань та вимоги до оформлення звіту і щоденника з навчальної практики

3.1. Методичні рекомендації до проходження навчальної практики

Студенти в процесі проходження навчальної практики ознайомлюються з особливостями функціонування та нормативно-правовою базою міжнародного та вітчизняного біржового ринку. Здійснюють аналітичне дослідження відібраних біржових інструментів для формування інвестиційного портфелю, а також використовують методи фундаментального і технічного аналізу для прогнозування цінових трендів на біржовому ринку.

Навчальна практика з біржової діяльності передбачає:

- 1) Вивчення біржових платформ провідних бірж світу.
- 2) Відбір біржових інструментів для здійснення аналітичного дослідження під час навчальної практики.
- 3) Опис відібраних біржових інструментів для аналітичного дослідження.
- 4) Проведення щоденного фундаментального аналізу та фіксація біржових цін об'єктів дослідження.
- 5) Використання методів технічного аналізу для опису біржових трендів.
- 6) Оцінка результатів проведеного аналітичного дослідження.
- 7) Щоденне фіксування проведеної роботи у щоденнику практики.
- 8) Систематизація отриманих результатів за індивідуальними завданнями у звіті і подача його на перевірку.
- 9) Захист звітів.

3.2. Структура та зміст звіту з навчальної практики

Структура роботи. Підготовка звіту з навчальної практики потребує систематизації теоретичних знань і поєднання їх з практичними матеріалами. Рекомендується така структура звіту:

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Фундаментальний аналіз біржових інструментів.

1.1. Назва біржового інструменту 1.

1.2. Назва біржового інструменту 2.

1.3. Назва біржового інструменту 3.

1.4. Назва біржового інструменту 4.

1.5. Назва біржового інструменту 5.

РОЗДІЛ 2. Аналіз цінової кон'юнктури біржових інструментів.

2.1. Таблиця біржових котирувань.

2.2. Графіки технічного аналізу біржових цін.

РОЗДІЛ 3. Оцінка результативності біржових операцій.

3.1. Розрахунки відносної величини прибутків/збитків

3.2. Відображення точок максимумів та мінімумів на цінових графіках.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Вступ. У вступі обґрунтовується актуальність, дається характеристика сучасного стану біржової діяльності у світі, визначається мета, завдання, вказується предмет та об'єкт дослідження. Обсяг вступу 1 сторінка.

Розділ 1. У розділі проводиться характеристика відібраних для дослідження під час навчальної практики 5 біржових інструментів. *На першому етапі* після вивчення провідних біржових майданчиків студенти мають відібрати 7 біржових інструментів для проведення свого дослідження. Для цього необхідно скористуватись доступними для загального користування інтернет ресурсами: Finviz та Barchart. Серед відібраних біржових інструментів можуть бути як цінні папери, так і фінансові деривативи на товарні та фінансові активи.

Необхідно коротко охарактеризувати кожен біржовий інструмент. В разі відбору акцій, необхідно коротко охарактеризувати емітента. Якщо обраний

ф'ючерсний контракт – необхідно надати його коротку специфікацію. Обсяг даного розділу складає до 5 сторінок.

Розділ 2. Другий розділ – практичний. Він містить практичний аспект дослідження, яке проводиться під час навчальної практики. Мета цього етапу дослідження – на конкретних практичних прикладах довести ефективність формування інвестиційних портфелів на біржових майданчиках міжнародних та вітчизняних торговельних платформ.

На цьому етапі необхідно використовувати методи і принципи наукового дослідження: методи формальної логіки (індукцію і дедукцію), аналітичні та логічні методи – для аналізу стану та розвитку об'єкта і предмета дослідження; структурно-функціональні, спостереження та порівняння – для визначення основних цінових трендів; економіко-математичні – для оцінювання показників і процесів, що аналізуються; економіко-статистичні групування і вибіркові спостереження – для порівняльного оцінювання підсумків.

Цей розділ має містити статистичні дані. Результати аналізу даних треба представити в таблицях, діаграмах, графіках тощо. Обсяг другого розділу – 10-15 сторінок).

Розділ 3. Третій розділ – це проектна частина, де потрібно відобразити результати проведених досліджень. У цьому розділі треба представити пропозиції щодо отриманих результатів у розділі 2. Студент повинен обґрунтувати свої пропозиції, переконливо аргументуючи їх. Обсяг третього розділу – 5-10 сторінок.

Висновки. У висновках викладаються найважливіші наукові та практичні результати, одержані в результаті дослідження. За змістом висновки мають бути пов'язані зі структурою роботи і впливати із завдань дослідження.

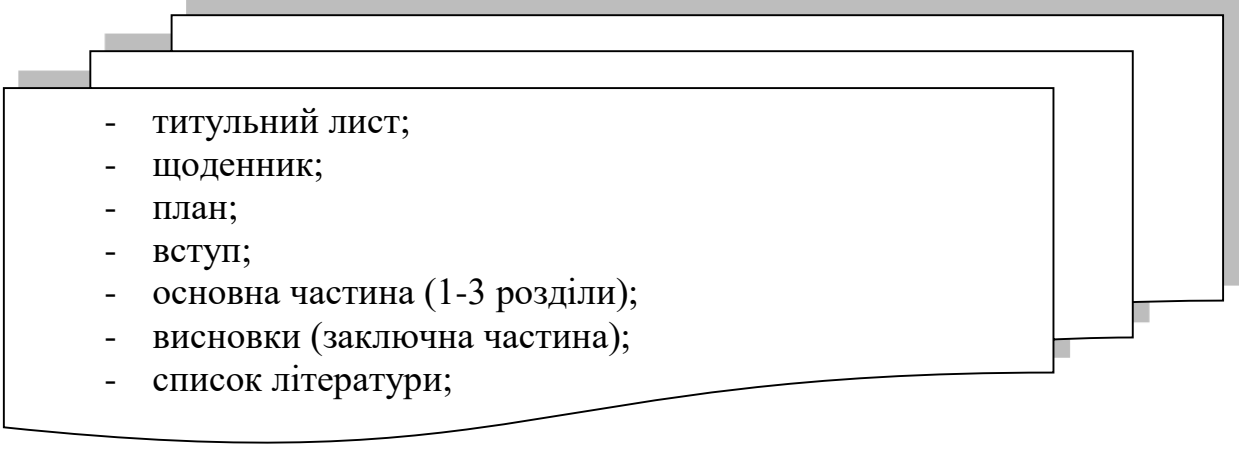
Висновки повинні бути стислими та повною мірою відображати матеріал, викладений в звіті. Обсяг висновків – 2 сторінки.

Список використаних джерел. Невід'ємною частиною звіту є список літератури, який включає перелік всіх джерел, використаних у процесі роботи.

Докладніше про порядок укладання списку літератури – у наступному розділі методичних вказівок.

3.3. Вимоги до оформлення звіту з навчальної практики

Звіт має бути стилістично, граматично і технічно правильно й акуратно оформленим. Він комплектується в такій послідовності:

-
- титульний лист;
 - щоденник;
 - план;
 - вступ;
 - основна частина (1-3 розділи);
 - висновки (заклучна частина);
 - список літератури;

Звіт повинен бути виконаний й оформлений з додержанням вимог до наукових робіт. Оптимальний обсяг звіту – 25-30 друкованих сторінок.

Обов'язковою вимогою до звіту є написання його державною мовою, за винятком списку використаної літератури, де використане джерело записується мовою видання. Цитати з цих джерел наводяться в тексті виключно українською мовою.

Текст звіту набирається на комп'ютері на одному звороті аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Сторінки обмежуються полями: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20, праве – 15 мм. Відстань між заголовком і текстом – 15-20 мм. Шрифт – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28-30 рядків по 57-60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів).

Рекомендована гарнітура — Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Звіт має бути надрукований чітко, без помилок і виправлень.

Текст звіту може ілюструватись рисунками, схемами, графіками, діаграмами та таблицями.

Звіт починається з титульної сторінки за формою, наведеною в Додатку Б. Вона є першою сторінкою, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Далі номер сторінки проставляють у правому верхньому куті аркуша. За титульною сторінкою наводяться послідовно щоденник звіту, план, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел. Всі вони починаються з нової сторінки, а кожен з підрозділів – після закінчення попереднього.

Текст основної частини звіту поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи „**ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**”, „**ЗМІСТ**”, „**ВСТУП**”, „**РОЗДІЛ I, II, III**”, „**ВИСНОВКИ**”, „**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**”, друкують великими літерами симетрично до тексту. Наприклад:

ВСТУП

Текст.....

Заголовки підрозділів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацу. В кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Порядок посилань на літературні джерела

Посилання на літературні джерела в тексті наводяться у квадратних дужках []. Це може бути посилання на джерело в цілому або на джерело із зазначенням конкретної сторінки.

Наприклад:

Специфікації ф'ючерсних контрактів розміщені на сайті Чиказької товарної біржі [1].

Цифри у квадратних дужках відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел.

Оформлення рисунків, таблиць, списку використаних джерел, додатків

Наприклад:

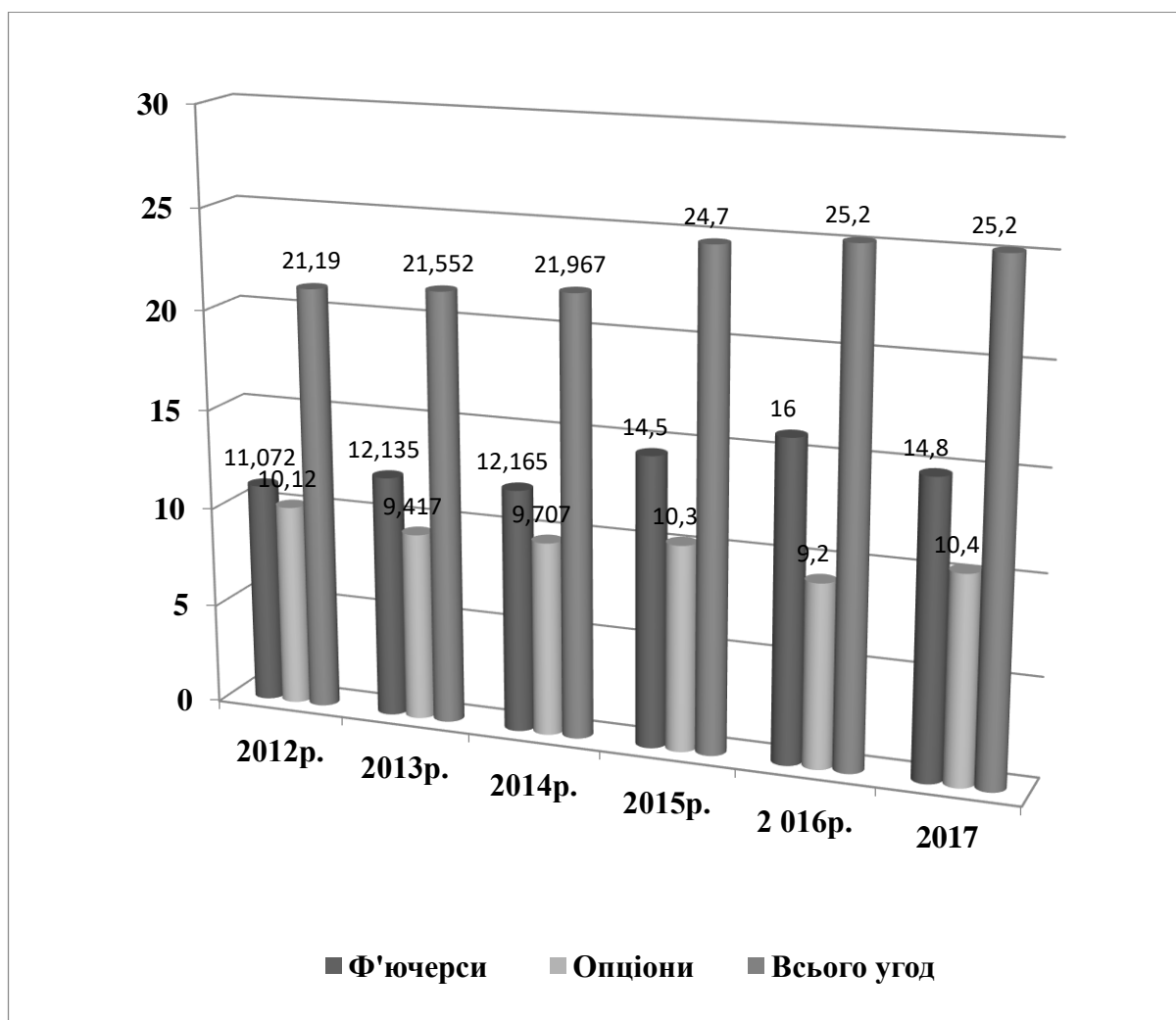

Рис. 1. Структура міжнародної біржової торгівлі за видами угод, млрд угод
Джерело: [7,8]

Номер рисунка, його назва розміщуються по центру під рисунком.
Нумерація робиться наскрізна по всьому звіту.

Наприклад:

У таблицях наводяться цифрові дані. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують під таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва і слово “Таблиця” починаються з великої літери. Слово “Таблиця” друкують праворуч. Назви не підкреслюють.

Заголовки колонок повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків – не менше 8 мм. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Приклад побудови таблиць:

Таблиця 1

Статистичні дані біржових цін ф’ючерсу на пшеницю біржі СВОТ

Дата	Ціна	Максимальна ціна	Мінімальна ціна
14.06.2021		123 (одна)	
...			
24.06.2021			113 (одна)

Джерело: складено автором на основі [3].

Таблиця 2

Зведені дані біржових цін відібраних для аналізу під час навчальної практики біржових інструментів

Дата	Інструменти / Ціна (дол. США)					Разом за 5 інструментів, дол. США	Прибуток/Збиток, дол. США	Максимальний прибуток/Збиток, дол. США	Мінімальний прибуток/Збиток, дол. США
	1	2	3	4	5				
14.06.2021									
...									
24.06.2021									
Середнє значення за досліджуваний період	x	x	x	x	x	x	x		

Джерело: складено автором на основі [3].

Оцінка результатів відібраних для аналізу під час навчальної практики біржових інструментів

Дата	<i>Разом за 5 інструментів, дол. США</i>	<i>Прибуток/Збиток, дол. США</i>	<i>Відносна величина прибутку, %</i>	<i>Відносна величина збитку, %</i>
14.06.2021				
...				
24.06.2021				

Джерело: складено автором на основі [3].

Список використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел.

Відомості про джерела, що містяться у списку, необхідно давати відповідно до вимог державних стандартів, зокрема: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання". Джерела можна розмішувати:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (такий спосіб є найпоширеніший та універсальний);
- у хронологічному порядку;
- за послідовністю посилань у тексті.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією. Спочатку наводять літературу видану кирилицею, далі – латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов – арабською, вірменською, грузинською, єврейською, китайською, японською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Крім того є певний порядок розташування літературних джерел:

- нормативні акти, книжкові видання, статті в журналах та інших періодичних виданнях;
- матеріал з Інтернету.

Основна вимога до використаних джерел – єдине оформлення і дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис видань. Приклад наведено в Додатку В.

3.4.Вимоги до захисту звіту з навчальної практики

Виконаний і відповідно оформлений звіт студент подає науковому керівнику за день до закінчення навчальної практики, який складає рецензію, формулює висновок (рекомендована чи не рекомендована робота до захисту).

Порядок і організація підведення підсумків з навчальної практики студентів визначаються «Положенням про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

Підведення підсумків навчальної практики проводиться після її закінчення за результатами виконання програми практики.

Загальною формою звітності студента за навчальну практику є звіт, підписаний і оцінений керівником практики.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань і оформлюється відповідно до вимог.

Атестація студентів за результатами навчальної практики проводиться комісією з двох науково-педагогічних працівників (у т.ч. керівником практики) після аналізу звіту студента.

Атестація студентів за результатами навчальних практик проводиться в університеті на базі практики в останній день її проведення або протягом перших десяти днів після її завершення. Оцінку за практику вносять у екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Відпрацювання пропущених днів практики проводиться на базі практики у відповідності до чинних Положень НУБП України.

Підсумки практик обговорюються на засіданнях кафедри, а загальні її підсумки підводяться на засіданнях вчених рад факультету.

За результатами навчальної практики керівник готує зведений звіт і не пізніше 10 днів після навчальної практики подає його на кафедру.

3.5. Оцінювання результатів навчальної практики

Загальна оцінка підсумків роботи студента уміщує сумарне оцінювання:

- якості виконаної роботи під час практики;
- якості наповнення та оформлення щоденника і звіту про практику;
- відвідування практики;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, чіткість, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Проходження студентами навчальної практики оцінюється за 100-бальною шкалою (зараховано або не зараховано) і враховує наступні блоки:

Вид роботи	Оформлення матеріалів практики	Зміст матеріалів практики	Захист практики	Всього
Сума балів	10	30	60 балів	100 балів

Кожний блок оцінюється окремо та сумується для виведення підсумкової оцінки. Оцінка за навчальну практику викладається у відомість обліку успішності. Студент, який не виконав програму практики, неякісно оформив звіт або несвоєчасно його представив, не додержувався вимог практики й отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, вважається таким, який не виконав навчального плану.

Оцінювання знань студента за результатами проходження навчальної практики відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Таблиця 1.

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Список рекомендованих джерел

1. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компринт, 2017. 450 с.
2. Солодкий М.О. Біржовий товарний ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. Київ: Компринт, 2017. 576с.
3. Солодкий М.О., Яворська В.О. Міжнародні біржові ринки: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компринт, 2019. 520 с.
4. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку: навч. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.
5. Розвиток біржового ринку в умовах глобалізації/ М.О. Солодкий, В.О.Яворська, А.С. Кравченко. Київ: ЦП Компринт, 2016. 356с.
- 6.
7. Брокерська діяльність: посібник / М.О. Солодкий, Т.Ю. Андросович, В.О. Яворська, Ю.В. Рубан Київ: ЦП Компринт 2013. 125 с.
8. Башинський І.А. Біржове право: навч. посіб. / Башинський І.А., Діденко С.В., Миронова В.О. Херсон: Чуєв С.М., 2014. 291 с.
9. Діброва А.Д., Рябченко О.О. Соціальні мережі – індикатор нелінійного аналізу для дослідження біржових ринків. Моніторинг біржового ринку. 2014. № 2 (21). С. 15-17.
10. Міжнародний фондовий ринок: навч. посіб.-практикум / [О.Є.Кузьмін та ін.]. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 334 с.
11. Основи біржової діяльності: посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.О. Солодкий, С.А. Стасіневич, Т.Ю. Андросович. Київ: ВЦ НУБіП України, 2013. 210 с.
12. Опціони. Максимальная прибыль при заданном риске. Киев: Украинская биржа. 2014. 28 с.
13. Основы интернет-трейдинга. Киев: Украинская биржа. 2014. 34 с.
14. Основы срочного рынка. Киев: Украинская биржа. 2014. 30 с.
15. Солодкий М.О. Біржовий ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. Київ: Аграрна освіта, 2010. 565с.
16. Солодкий М.О., Яворська В.О., Андронович Т.Ю. Розвиток біржового аграрного ринку: монографія. Київ: ЦП Компринт, 2014. 341с.
17. Солодкий М.О. та ін, всього 5 авторів. Біржовий ринок: проблеми функціонування та тенденції інноваційного розвитку: Монографія. Київ: ЦП Компринт, 2013. 215 с.
18. Фондовий ринок в Україні / Дегтярьова Н.В., Леонов Д.А., Січевлюк В.А. та ін. Київ.: УІРФР, 2015. 600 с.
19. Яворська В.О. Головний вплив на інноваційний розвиток світового ринку фінансових деривативів. Вісник НУБіП України. 2015. № 222. с. 176-181.
20. Яворська В.О. Механізм хеджування на біржовому товарному ринку. Приазовський економічний вісник. 2019. Випуск № 3(14)URL: <http://www.pev.kpu.zp.ua/vypusk-3-14>.

21. Яворська В.О., Солодкий М.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск № 31. URL: <http://www.market-infr.od.ua/31-2019>.
22. Яворська В.О., Грінченко В., Листопад В. Розвиток міжнародних біржових ринків. Східна Європа. Економіка, бізнес та управління. Випуск № 6(23). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/2019>.
23. Аграрна біржа. URL: agrex.gov.ua
24. Асоціація «Біржові та електронні майданчики». URL: aeaer.com.ua
25. Асоціація «Українські фондові торговці». URL: aust.com.ua
26. Блог компанії RockInvest. Навчання інвестуванню на фондових біржах США. URL: <http://rockinvest.com.ua/blog>.
27. Моніторинг біржового ринку (журнал). URL: memjournal.agrex.gov.ua.
28. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: nssmc.gov.ua
29. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: dfp.gov.ua
30. Придніпровська фондова біржа. URL: pse.com.ua
31. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: uaib.com.ua
32. Українська біржа. URL: ux.ua
33. Українська міжбанківська валютна біржа. URL: uice.com.ua.
34. Фондова біржа «Перспектива». URL: fbr.com.ua
35. Фондова біржа ПФТС. URL: pfts.com.
36. Чиказька товарна біржа. URL: <https://www.cmegroup.com>
37. Аналітичний сайт. URL: <https://finviz.com/>
38. Аналітичний сайт. URL: <https://www.barchart.com/>

Додатки

Приклад оформлення титульної сторінки звіту
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра організації підприємництва
та біржової діяльності

Звіт

з навчальної практики з біржової діяльності

Студента (ки) ___ курсу _ групи
спеціальності «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»_

_____ (прізвище та ініціали)

Науковий керівник

___ к.е.н., доц. Яворська В.О. _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS

Члени комісії

_____ М.О. Солодкий

_____ В.О. Яворська.

Київ – 2021

Щоденник про проходження навчальної практики

Дата	День навчальної практики	Назва заходу	Відмітка про виконання (підпис студента)
14.06.2021р.	1	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується біржова діяльність. Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базі практики. Визначення завдань навчальної практики та ознайомлення з вимогами до проходження навчальної практики.	
15.06.2021р.	2	Ознайомлення із провідними біржовими платформами. Вивчення особливостей використання фундаментального аналізу у біржовій діяльності. Ознайомлення з вимогами до підготовки звіту про практику.	
16.06.2021р.	3	Підбір біржових інструментів для формування інвестиційного портфелю біржового трейдера. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних біржових інструментів.	
17.06.2021р.	4	Фундаментальний аналіз відібраних для інвестиційного портфелю біржових інструментів. Формування аналітичного звіту та характеристика відібраних біржових інструментів. Формування бази даних за індивідуальними завданнями.	
18.06.2021р.	5	Ознайомлення з особливостями інвестиційної діяльності на біржовому ринку. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних біржових інструментів. Формування аналітичного звіту.	
21.06.2021р.	6	Ознайомлення з інструментарієм технічного аналізу на біржовому ринку. Побудова графіків та відображення цінових трендів. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту.	
22.06.2021р.	7	Ознайомлення з фігурами технічного аналізу. Побудова графіків та відображення фігур технічного аналізу на цінових графіках. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту.	
23.06.2021р.	8	Ознайомлення з методикою оцінки відносної величини прибутку/збитку за відібраними для	

		індивідуальних завдань біржовими інструментами. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту.	
24.06.2021р.	9	Систематизація зібраної інформації для звіту з навчальної практики за встановленими вимогами та подання звіту на перевірку керівнику.	
25.06.2021р.	10	Захист звіту навчально практики.	
Відмітка керівника про виконання усіх заходів навчальної практики студентом			<hr/> підпис

ПЛАН

	Ст.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Фундаментальний аналіз біржових інструментів.....	6
1.1. Назва біржового інструменту 1.....	6
1.2. Назва біржового інструменту 2.....	7
1.3. Назва біржового інструменту 3.....	8
1.4. Назва біржового інструменту 4.....	9
1.5. Назва біржового інструменту 5.....	10
РОЗДІЛ 2. Аналіз цінової кон'юнктури біржових інструментів.....	11
2.1. Таблиця біржових котирувань.....	11
2.2. Графіки технічного аналізу біржових цін.....	16
РОЗДІЛ 3. Оцінка результативності біржових операцій.....	20
3.1. Розрахунки відносної величини прибутків/збитків.....	20
3.2. Відображення точок максимумів та мінімумів на цінових графіках.....	23
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25

ВСТУП

Актуальність полягає в тому, що фундаментальний і технічний аналіз є основними методами, які успішно використовуються при дослідженні біржової кон'юнктури. Дослідження результатів біржової торгівлі відібраними біржовими інструментами потребує систематизації і адекватної оцінки сучасного стану та прогнозування. Пошук альтернативних методів вивчення і аналізу біржової інформації завжди привертало значну увагу до неї науковців та спеціалістів.

Предметом дослідження є визначена система економічних відносин, пов'язаних з здійсненням фундаментального і технічного аналізу біржових котирувань інструментів відібраних для дослідження під час навчальної практики з біржової діяльності.

Об'єктом дослідження є процес формування та використання оптимальної структури фундаментальних і технічних інструментів у біржовій практиці.

Метою навчальної практики є поглиблення теоретичних знань з дисципліни «Біржова діяльність», а саме вивчення питань, які торкаються біржового трейдингу.

Відповідно до сформульованої мети були поставлені та розв'язані наступні **завдання**:

- дослідити теоретико-методичні основи використання фундаментального і технічного аналізу на біржовому ринку;
- проаналізувати систему фундаментальних факторів і використати набір технічних інструментів для дослідження біржової кон'юнктури;
- запропонувати шляхи підвищення аналізу біржової інформації з адаптацією останніх досягнень світової біржової практики.

Методи дослідження. Теоретичними та методичними засадами дослідження є наукові праці вітчизняних і закордонних вчених в галузі біржової

торгівлі, статистики, математичного моделювання.

У звіті з навчальної практики застосовано наступні методи: описовий та порівняльний аналіз, аналіз і синтез, наукова абстракція, економіко-статистичні, фундаментальний, технічний аналіз.

Зразок написання висновків

ВИСНОВКИ

В результаті проходження навчальної практики були зроблені наступні висновки.

У *першому розділі* проведено відбір 5 біржових інструментів для дослідження: перерахувати). Фундаментальний аналіз цих інструментів свідчить про

.....
.....
.....

Другий розділ присвячений аналізу.....

.....
.....
.....

У *третьому розділі* запропоновано

.....
.....
.....

Проаналізувавши зарубіжний досвід використання фундаментального і технічного аналізу для вітчизняної біржової практики буде доцільним.....

.....
.....

РЕЦЕНЗІЯ
на звіт з навчальної практики студента _____

№ п/п	Критерій оцінки навчального звіту	Максимальна кількість балів	Бали за виконану роботу
1.	Оформлення матеріалів практики	10	
2.	Зміст матеріалів практики	30	
3.	Захист практики	60	
	РАЗОМ	100	

Звіт з навчальної практики допущений до захисту з кількістю балів _____

Науковий керівник
к. е. н., доц.

Яворська В.О.

« _____ » _____ 2021 р.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характеристика джерела

Приклади оформлення

Книги:

Один автор

Солодкий М.О. Біржовий товарний ринок: навч. посіб. Київ: ТЦ КОМПРИНТ, 2017. 465 с.

Два автори

Резго Г.Я., Кетова И.А. Биржевое дело: [учеб.]. Москва: Финансы и статистика, 2003. 272 с.

Три автори

Солодкий М.О. Біржова діяльність на ринку сільськогосподарської продукції: Монографія. Житомир: Полісся, 2010. 216 с.

Чотири автори

Рынок производных финансовых инструментов: [А.А. Афанасьев, Т.И. Рассошинская, Р.А. Чижиков, Р.В. Вотинцев]. Владивосток: Издательство ДВГАЭУ, 2001. 100 с.

П'ять і більше авторів

Биржевой словарь / [В.Ф.Корельский, Р.В.Гаврилов, в.в. Гаврилов и др.]; под ред. В.Ф.Корельского. Москва: Международные отношения, 2000. Т.1. 288с.

Без автора

Деривативы. Курс для начинающих (Серия «Reuters для финансистов»); пер. с англ. Москва: Альпина Пабlishер, 2002. 208 с.

Словники

Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : *слов.-довід. основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл.* Київ : Європ. ун-т, 2007. 57 с.

Законодавчі та нормативні документи

Конституція України. Київ.: Юрид.літ.,1996. 50 с.

Кримінально-процесуальний кодекс України : *за станом на 1 груд. 2005 р.* / Верховна Рада України. Офіц. вид. Київ : Парлам. вид-во, 2006. 207 с. – (Бібліотека офіційних видань).

Каталоги Межгосударственные стандарты : каталог : **в 6 т.** Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006 .(Серия "Нормативная база предприятия"). – ISBN 966-7961-77-X.

Автореферати дисертацій Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : **спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології"** / Нгуен Ші Данг ; **Нац. техн. ун-т України "Харків. політехн. ін-т"**. Київ, 2007. 20 с.

Частина книги, періодичного, продовжуваного видання Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень. **Бібліотечний вісник.** 2006. № 6. С. 14–17.

Електронні ресурси. посилання на інтернет-джерела Інформаційно-аналітична довідка про стан книговидання та книгорозповсюдження в Україні URL: <http://www.kniga.gov.ua/index.php?7901200200000000010> . (дата звернення 21.01.2021).